

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 255
van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**
datum: 9 mei 2018

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Archeologische veldprospectie - Vondstenmelding

See it, say it, sorted: een mooie slogan van het Agentschap Onroerend Erfgoed om archeologische toevalsvondsten te melden. Niet alle vondsten moeten echter vandaag gemeld worden.

In het antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. van 7 december 2017 bevestigde de minister dat vondsten uit veldprospectie vandaag niet gemeld dienen te worden. Het agentschap heeft dan ook geen zicht op het precieze aantal meldingen die via een veldprospectie plaatsvinden. Ze worden wellicht slechts sporadisch gemeld en vervolgens opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris of CAI. De minister beroept zich voor zijn antwoord op het Onroerenderfgoeddecreet dat stelt in artikel 2.1, 8° dat een onderscheid gemaakt dient te worden tussen archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem en archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Veldprospectie maakt deel uit van deze laatste categorie. Archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem hoeft niet gemeld te worden aan het agentschap.

Nochtans is archeologische veldprospectie of 'fieldwalking' een traditionele prospectiemethode die erop gericht is om bovengeploegd archeologisch materiaal ('oppervlaktevondsten') systematisch te verzamelen en te registreren. Men richt zich voornamelijk op bodemontsluitingen zoals slootkanten of intensief bewerkte akkerlanden. Dankzij gps-apparatuur wordt deze methode ondertussen steeds meer en meer gehanteerd.

1. Zou het decretale uitgangspunt - in plaats van het onderscheid tussen vooronderzoek met of zonder ingreep in de bodem - niet veeleer moeten zijn het vinden én melden van archeologische vondsten?
2. Hoever staat het met de opmaak van de nieuwe meldingstool van het Agentschap Onroerend Erfgoed? Kan de compatibiliteit met de MEDEA-meldingstool ondertussen gegarandeerd worden?
3. Bestaat de mogelijkheid om aan de CAI toe te voegen via welke methode het archeologisch materiaal gevonden werd?
4. Onderzoekt de minister momenteel wat de meerwaarde kan zijn om een registratiesysteem naar Engels (PAS: Portable Antiquities Scheme) of naar Nederlands (PAN: Portable Antiquities of the Netherlands) te creëren?

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vraag nr. 255 van 9 mei 2018

van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**

1. In het antwoord op uw eerdere vraag van 7 december 2017 staat een verwijzing naar het onderscheid tussen vooronderzoek met en zonder ingreep in de bodem. Maar dat is niet zomaar het criterium om al dan niet archeologische vondsten te melden. Archeologische vondsten kunnen aan het licht komen in verschillende situaties, en bijna altijd geldt een verplichte vorm van melding of verslaggeving:
 - Erkende archeologen rapporteren over hun onderzoek in de vorm van archeologienota's en eindverslagen. Als zij bij vooronderzoek in functie van bouwaanvragen ook een veldprospectie uitvoeren, komt het verslag daarover mee in de archeologienota.
 - Voor erkende metaaldetectoristen geldt een meldingsplicht en bestaat er nu de nieuwe online meldingsmodule voor metaaldetectievondsten. Ook andere oppervlaktevondsten die zij doen bij hun detectie moeten ze volgens de Code van Goede Praktijk mee melden via dat kanaal.
 - Dan zijn er de echte toevalsvondsten. Dat is een situatie waarin je onbedoeld archeologische vondsten aantreft, bijvoorbeeld bij bouwwerken waar geen archeologienota voor nodig was of bij landbouwactiviteiten. Ook die vondsten moeten gemeld worden via een digitaal meldingsformulier. Het agentschap Onroerend Erfgoed voert dan, indien nodig, een opgraving uit en maakt daar een eindverslag over.
 - Als laatste mogelijkheid gebeurt er ook veldprospectie buiten bovenstaande situaties. Dat is in praktijk een bezigheid van geïnteresseerde amateurarcheologen, vaak in verenigingsverband, zoals een geschiedkundige of heemkundige kring. Ook zijn er beroepsarcheologen die hier een deel van hun vrije tijd in investeren uit passie en interesse. Daar bestaat inderdaad geen meldingsplicht voor, maar die mensen weten goed waar ze mee bezig zijn en willen vooral de kennis over het verleden van een bepaald gebied vergroten en ook verspreiden. Ze melden hun vondsten spontaan aan het agentschap Onroerend Erfgoed voor opname van deze meldingen in de Centrale Archeologische Inventaris (de CAI). Sommigen doen dat na elke prospectie, anderen sturen elk jaar een gebundeld verslag door.

Die laatste praktijk gebeurt al jaren zo, en dat loopt goed. Toen het Onroerenderfgoeddecreet werd voorbereid is ervoor gekozen om een spontaan gegroeide en zelfgeorganiseerde praktijk die goed loopt niet te reguleren.
2. Op 3 april 2018 lanceerde het agentschap Onroerend Erfgoed het nieuwe digitale metaaldetectievondstmeldingsformulier. Deze online toepassing bevat vele nieuwe functionaliteiten. Zo zorgt de aanmelding met e-ID - of een equivalent systeem voor buitenlandse detectoristen - dat de naam en het erkenningsnummer van de erkende metaaldetectorist automatisch wordt ingevuld, net als de bewaarplaats van de vondst. Detectoristen kunnen nu ook foto's en lijsten van de metaaldetectievondsten opladen in verschillende bestandstypes, en de nieuwe tool laat toe om vondsten meer gedetailleerd op kaart aan te duiden. De erkende metaaldetectorist krijgt dankzij de nieuwe tool bovendien een overzicht van alle metaaldetectievondstmeldingen die hij sinds de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet heeft gemeld. In een volgende update zullen die vindplaatsen ook op kaart getoond worden.

In de nieuwe tool is er een "MEDEA ID"-veld om een link te kunnen leggen tussen beide systemen. MEDEA moet nu nog de API opbouwen en openstellen voor derden. Dat is een interface die ervoor zorgt dat andere programma's, zoals de metaaldetectievondstmeldingstool van het agentschap, kunnen communiceren met MEDEA en informatie van buitenaf in MEDEA kan stromen.

3. Al sinds de start van de CAI in het jaar 2000 registreren de medewerkers voor elke vindplaats in de databank op welke wijze het archeologisch materiaal gevonden is. De categorie "archeologisch onderzoek" kent daarbij volgende mogelijkheden: "Mechanische prospectie, opgraving, metaaldetectie, luchtfotografie, boring, controle van werken, geofysisch onderzoek, bouwarcheologie én veldprospectie". Toevalsvondsten worden afzonderlijk gecategoriseerd. Aan ruim vijftienduizend CAI-vindplaatsen is sindsdien de gebeurtenis 'veldprospectie' gekoppeld. Dat is goed voor bijna vier op de tien locaties in de databank. Deze mogelijkheid bestaat dus en het blijkt dat ze veel voorkomt. Dat bevestigt volgens mij dat die mensen wel degelijk spontaan hun vondsten doorgeven.
4. Na ruim twee decennia verbod op metaaldetectie hebben we amper twee jaar geleden een radicaal nieuw beleid ingevoerd. Dat steunt op de erkenning van metaaldetectoristen en een meldingsplicht. Daar hebben we nu een nieuwe toepassing voor die al deze metaaldetectievondstenvondsten bijhoudt. Ik wil dit systeem eerst zijn deugdelijkheid laten bewijzen voor andermaal naar een nieuw systeem over te stappen. De nieuwe beleidslijn moet de tijd en de kans krijgen om te groeien.